

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه:

دوره دوازدهم - سال دوم

شماره ثبت:
۳۷۰

تاریخ اعلام وصول:
۱۴۰۳/۰۴/۱۳

شماره چاپ:
-

تاریخ چاپ:
-

مشخصات گزارش:

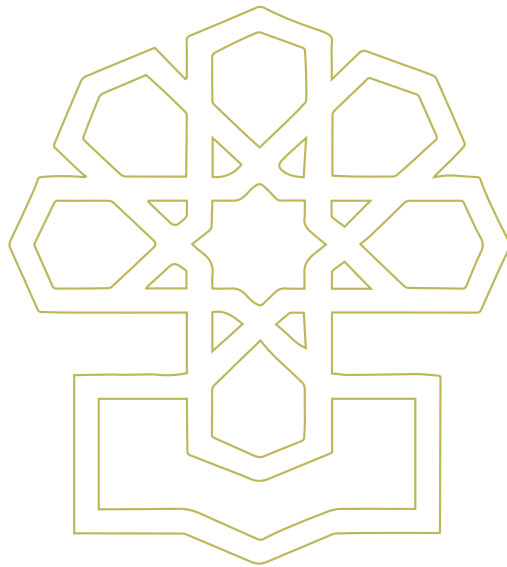
گروه اقتصاد امور عمومی

نوع گزارش:

- طرح/لایحه
- راهبردی
- نظارتی
- پیش‌نویس قانونی

شماره مسلسل:
۲۱۴۹۴

تاریخ انتشار:
۱۴۰۵/۲/۲۰

اظهار نظر کارشناسی درباره:

طرح اصلاح بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

فاطمه تیمورا

Doi: [10.22034/mrc.report.21494](https://doi.org/10.22034/mrc.report.21494)

چکیده

طرح اصلاح بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، با هدف شفاف‌سازی دامنه معافیت‌های مرتبط با واردات و شماره‌گذاری آمبولانس‌های مشمول بند مذکور، توسط جمعی از نمایندگان به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. در مقدمه توجیهی این طرح، با اشاره به بروز برداشت‌های متفاوت در مرحله اجرا، پیشنهاد شده با افزودن عبارت «و مالیات» پس از عبارت «پرداخت کلیه عوارض»، مشمول معافیت نسبت به وجوه مترتب بر فرایند شماره‌گذاری از جمله «مالیات شماره‌گذاری» موضوع ماده (۲۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده (۱۴۰۰) نیز تصریح شود. از آنجاکه تأمین و به‌کارگیری این آمبولانس‌ها مستقیماً با استمرار خدمات فوریتی و امدادی و حق دسترسی عموم به خدمات حیاتی سلامت و نجات مرتبط است و هزینه‌های آن غالباً از محل منابع عمومی و اعتبارات دولتی تأمین می‌شود، لذا تعیین تکلیف صریح حکم

محمد بختیاری «دفتر مطالعات اجتماعی»، محمد برزگر خسروی «دفتر مطالعات حقوقی»، حسین هروانی «دفتر مطالعات اقتصادی» (اظهار نظرکنندگان)؛ زهره عطاردی (ویراستار ادبی)؛ سمیرا صادقی عسکری (صفحه‌آرا).

می‌تواند از بروز اختلافات اجرایی و توقف‌های محتمل در فرایند ترخیص و شماره‌گذاری کاسته و امکان تجهیز و بهره‌برداری مأموریتی از آمبولانس‌ها را تسهیل کند. از سوی دیگر، تسری معافیت به «مالیات» به‌موجب کاهش وصولی‌های عمومی، واجد بار مالی است و بنابراین مشمول ملاحظات اصل (۷۵) قانون اساسی بوده و لازم است محل تأمین آن پیش‌بینی شود؛ بنابر اهمیت موضوع، این امر می‌تواند در چارچوب ظرفیت بند «ج» ماده (۶۹) قانون برنامه هفتم - برای جمعیت هلال احمر - و نیز بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) (مورد پیش‌بینی در بند «الف» تبصره «۱۱» قانون بودجه ۱۴۰۴) سامان یابد. با لحاظ مراتب، کلیات طرح قابل تأیید ارزیابی می‌شود.

ابعاد طرح اصلاح بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور

■ مسئله اصلی

مطابق بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور:

«واردات خودرو آمبولانس به تعداد ۳۵۰۰ دستگاه در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، بنیاد شهید و امور ایثارگران و دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور و خیرین بیمارستان‌ساز، با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس‌های فوریت‌های اجتماعی توسط سازمان بهزیستی کشور، در سال ۱۴۰۴ از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است. خودروهای مذکور صرفاً جهت استفاده در راستای مأموریت دستگاه‌های مذکور بوده و فروش آنها تا ۱۰ سال ممنوع است و از پرداخت کلیه عوارض شماره‌گذاری نیز معاف می‌گردند».

حکم معافیت واردات خودرو آمبولانس نخستین بار در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی شد. در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، دامنه شمول این حکم صرفاً به «سازمان اورژانس کشور» محدود بوده و نوع معافیت نیز ناظر بر «حقوق ورودی و عوارض گمرکی» بود. از سال ۱۴۰۲ به بعد، این حکم به تدریج توسعه یافته است؛ به نحوی که شرط «عدم امکان تأمین از محل تولید داخل» به آن افزوده شده، همچنین در سال ۱۴۰۳ «شرکت ملی نفت ایران» نیز مشمول حکم قرار گرفته است. در نهایت در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، علاوه بر تعیین سقف تعداد واردات (۳۵۰۰ دستگاه)، نوع معافیت به صورت صریح به «حقوق گمرکی و سود بازرگانی» تغییر یافته و همچنین معافیت از کلیه عوارض شماره‌گذاری^۱ و ممنوعیت فروش خودروهای وارداتی تا مدت ۱۰ سال مورد تصریح قرار گرفته است.^۲ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور نیز، خرید تعداد (۲۰۰۰) دستگاه آمبولانس برای مراکز بهداشتی - درمانی روستایی فاقد آمبولانس، با اولویت مناطق محروم، در دسته‌بندی موضوعی تعمیر، تجهیز و نگهداری برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پیش‌بینی شده است. همچنین وفق بند «۴» ماده (۱) قانون الزامات و احکام مورد نیاز قوانین بودجه سنواتی، معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، مالیات و عوارض ارزش افزوده و سود بازرگانی واردات آمبولانس و خودروهای امدادی در نظر گرفته شده است.

به‌موجب ماده (۲۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده (۱۴۰۰)، شماره‌گذاری انواع وسایل نقلیه از جمله وسایل نقلیه وارداتی - حسب رتبه انرژی، مشمول «مالیات و عوارض شماره‌گذاری (سبز)» بوده و مأخذ محاسبه آن در مورد خودروهای وارداتی، مجموع «ارزش گمرکی و حقوق ورودی» تعیین شده است. در حالی که حکم بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴،

۱. براساس بند «د» ماده (۱) قانون امور گمرکی (۱۳۹۰)، «حقوق ورودی» مفهومی مرکب است و از حقوق گمرکی (معادل ۴ درصد ارزش گمرکی کالا)، سود بازرگانی (به تشخیص هیئت‌وزیران) و سایر وجوهی که وصول آن به‌موجب قانون برعهده گمرک است و به واردات قطعی کالا تعلق می‌گیرد، ولی شامل هزینه‌های انجام خدمات نمی‌شود، تشکیل می‌گردد. در احکام بودجه سنواتی تا سال ۱۴۰۳، کاربرد عبارت «معاف از پرداخت حقوق ورودی» از حیث دلالت مفهومی، ناظر بر معافیت از اجزای مزبور در قالب حقوق ورودی بوده است؛ اما در قانون بودجه ۱۴۰۴، مقنن با تغییر ادبیات و تصریح به «حقوق گمرکی و سود بازرگانی» و نیز پیش‌بینی مستقل «عوارض شماره‌گذاری»، در عمل چارچوب هزینه‌ای معافیت را جزئی‌تر و تفکیک‌پذیرتر کرده است.

۲. سیر تحولات و تغییرات این حکم در قوانین بودجه سنواتی، به‌صورت تطبیقی در جدول ۱ پیوست ارائه شده است.

هرچند معافیت‌هایی را نسبت به هزینه‌های مرتبط با ورود و شماره‌گذاری آمبولانس‌های موضوع حکم پیش‌بینی کرده، نسبت به «مالیات شماره‌گذاری» تصریح واضح و مشخصی ندارد و از این حیث در مرحله اجرا، زمینه برداشت‌های متفاوت و مطالبه مالیات مزبور را ایجاد می‌کند. از آنجاکه فرایند خرید و تأمین این آمبولانس‌ها انجام شده است و توقف یا اختلاف در مرحله ترخیص و شماره‌گذاری می‌تواند در تحویل به‌موقع و به‌کارگیری آنها در مأموریت‌های فوریتی اثرگذار باشد، اقدام تقنینی حاضر با هدف تعیین تکلیف این موضوع و رفع چالش‌های اجرایی، پیش از ورود خودروهای یاد شده و انجام تشریفات گمرکی و شماره‌گذاری، دنبال می‌شود.

در طرح حاضر، به انتهای بند «ل» تبصره «۱» [قانون بودجه سال ۱۴۰۴](#) و پس از عبارت «پرداخت کلیه عوارض»، عبارت «و مالیات» اضافه می‌شود. مفاد این اصلاح به این معناست که واردات خودروهای مذکور از «مالیات و عوارض شماره‌گذاری» موضوع ماده (۲۸) [قانون مالیات بر ارزش افزوده \(۱۴۰۰\)](#) معاف می‌شود و بدین ترتیب، هرگونه ابهام در تفسیر دامنه معافیت مرتفع خواهد شد.

■ نقاط قوت و ضعف طرح

طرح اصلاحی با هدف ابهام‌زدایی از حکم بودجه‌ای، جلوگیری از خنثی‌سازی اثر حمایتی معافیت‌های پیش‌بینی شده در آن، حفظ کارایی منابع نهادهای امدادی در انجام مأموریت‌های حیاتی و نیز پیشگیری از اختلاف و مجادلات حقوقی ناشی از تفسیرهای مضیق از متن موجود پیشنهاد شده است.

همچنین با توجه به نقش حاکمیتی دولت در تأمین و پشتیبانی ناوگان امدادی و فوریت‌های پزشکی، ضمن رفع خلأ موجود در پوشش کامل هزینه‌های مترتب بر شماره‌گذاری آمبولانس‌ها، موجب انسجام تقنینی با احکام [قانون مالیات بر ارزش افزوده \(۱۴۰۰\)](#)، کاهش بار مالی بر دستگاه‌های خدمت‌رسان این حوزه و تسهیل بهره‌برداری مأموریتی از این خودروها می‌شود.

■ پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

تصریح به شمول «مالیات» در کنار «عوارض شماره‌گذاری» نسبت به آمبولانس‌های موضوع بند «ل» تبصره «۱» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ به‌موجب طرح پیشنهادی حاضر، می‌تواند از بروز ابهام و اختلاف در مرحله اجرا جلوگیری کرده و از این رهگذر، اثر حمایتی معافیت‌های پیش‌بینی شده برای تأمین ناوگان امدادی و فوریت‌های پزشکی را تقویت کند؛ به‌ویژه آنکه تأمین و به‌کارگیری این آمبولانس‌ها مستقیماً با استمرار خدمات فوریتی و امدادی و حق دسترسی عموم به خدمات حیاتی سلامت و نجات مرتبط بوده و ماهیتاً در زمره فعالیت‌های غیرانتفاعی قرار می‌گیرد که هزینه‌های آن عمدتاً از محل منابع عمومی و اعتبارات دولتی تأمین می‌شود. در چنین چارچوبی، مطالبه مالیات و عوارض شماره‌گذاری وفق مقررات مالیات بر ارزش افزوده، در عمل می‌تواند به انتقال درون‌حاکمیتی منابع منجر شود؛ حال آنکه صرف‌نظر کردن از اخذ این وجوه، امکان تخصیص کارآمدتر منابع در جهت مأموریت اصلی نهادهای امدادی، تسهیل تجهیز و بهره‌برداری مأموریتی از آمبولانس‌ها و کاهش اصطکاک اداری میان مراجع ذی‌ربط را فراهم می‌آورد. باین حال، از آنجاکه تسری معافیت به «مالیات» نیز موجب کاهش وصولی‌های عمومی و ایجاد بار مالی می‌شود، طرح از حیث الزامات تقنینی مشمول ملاحظات اصل (۷۵) [قانون اساسی](#) است و پیش‌بینی محل جبران اثر مالی آن ضرورت دارد. با توجه به اهمیت موضوع و هم‌راستایی ماهوی منابع مرتبط با امداد رسانی و سلامت، می‌توان جبران اثر مالی را در چارچوب منابع قانونی موجود سامان داد؛ ۱. ظرفیت پیش‌بینی شده در بند «ج» ماده (۶۹) [قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت مبنی بر اختصاص یک درصد از قیمت فروش هر دستگاه خودرو و موتورسیکلت برای تأمین و خرید آمبولانس و موتورلانس به نفع جمعیت هلال احمر و سازمان فوریت‌های پزشکی کشور برای جمعیت هلال احمر و ۲. ظرفیت بند «م» ماده \(۲۸\) \[قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت \\(۲\\)\]\(#\) که در بند «الف» تبصره «۱۱» \[قانون بودجه سال ۱۴۰۴\]\(#\) نیز مورد پیش‌بینی قرار گرفته و ناظر بر اعتبارات و سازوکارهای مقابله با حوادث و سوانح و پشتیبانی از](#)

مأموریت‌های امدادی و درمانی است. از این دیدگاه، حکم پیشنهادی به‌واسطه اهمیت موضوع و با پیش‌بینی سازوکار جبران بار مالی، قابل تأیید خواهد بود.

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
ماده واحده				

پیوست

جدول ۱ پیوست. سیر تحولات موضوع معافیت واردات آمبولانس در قوانین بودجه سنواتی (۱۴۰۰-۱۴۰۴)

سال و مستند قانونی	دامنه شمول	نوع معافیت‌های مقرر	توضیحات
قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ، تبصره «۶»، بند «ق»، جزء «۳»	سازمان اورژانس کشور	معافیت از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی	آغاز تقنین این حکم
قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ، تبصره «۶»، بند «ع»، جزء «۳»	سازمان اورژانس کشور	معافیت از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی	بدون تغییر
قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ، تبصره «۶»، بند «و»، جزء «۱»	مشروط به عدم امکان تأمین از محل تولید داخل؛ شامل اورژانس، هلال احمر، بنیاد شهید، دانشگاه‌های علوم پزشکی، خیرین (با مجوز وزارت بهداشت) و آمبولانس‌های فوریت اجتماعی سازمان بهزیستی	معافیت از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی	توسعه دامنه دستگاه‌های مشمول و افزودن قید «عدم امکان تأمین از محل تولید داخل» به‌عنوان شرط ماهوی استفاده از معافیت
قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور ، تبصره «۶»، بند «پ»	الگوی سال ۱۴۰۲ با الحاق شرکت ملی نفت ایران به فهرست دستگاه‌ها	معافیت از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی	استمرار حکم پیشین همراه با افزودن ممنوعیت فروش خودروهای وارداتی، بدون تعیین مدت زمان مشخص
قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور ، تبصره «۱»، بند «ل»	دامنه سال ۱۴۰۲ با تصریح مصرف مأموریتی، تعیین سقف ۳۵۰۰ دستگاه	معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض شماره‌گذاری	گسترش دامنه معافیت به عوارض شماره‌گذاری- تعیین تعداد دستگاه- ممنوعیت فروش تا ۱۰ سال

گزیده سیاستی

مفاد طرح پیشنهادی که سبب رفع ابهام اجرایی شده، از جابجایی درون‌حاکمیتی منابع جلوگیری می‌کند. از این منظر، حکم پیشنهادی به‌واسطه اهمیت موضوع و با پیش‌بینی سازوکار جبران بار مالی، قابل تأیید خواهد بود.

